

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL INTEGRITY AUTHORITY
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

**INSPECTORATUL DE INTEGRITATE
INTEGRITY INSPECTORATE**

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

ACT DE CONSTATARE nr. 198/05

mun. Chișinău

26 decembrie 2024

Inspectoarea de integritate superioară a Inspectoratului de Integritate al Autorității Naționale de Integritate, Ana CROITOR, examinând materialele dosarului de control al averii și intereselor personale inițiat în privința *dnei Prascovia Chiosa, ex-funcționar public din cadrul Serviciului Fiscal de Stat*, născută la data de XXXXX, IDNP XXXXX, domiciliată în XXXXX, în temeiul art. 35 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, a întocmit prezentul act de constatare, prin care,

A C O N S T A T A T :

La data de 12.02.2024 în cadrul Autorității Naționale de Integritate a fost înregistrată sesizarea din oficiu nr. 04-25/215, privind existența unei bănuieli rezonabile de încălcare a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către dna Prascovia Chiosa, ex-șef al Secției deservire persoane fizice a Direcției deservire fiscală Cahul în cadrul Direcției generale deservire fiscală a Serviciului Fiscal de Stat.

Potrivit sesizării: „...În anul 2020 subiectul declarării și membrii familiei sale au obținut în proprietate un bun imobil (apartamentul cu nr. cad. XXXXX) cu suprafața de 82,0 m² situat în XXXXX, pentru care a achitat suma de 672 000,00 lei. Succesiv, pe parcursul anului 2021 familia Chiosa a dobândit în proprietate un alt bun imobil (apartamentul cu nr. cad. XXXXX) cu suprafața de 39,3 m², situat în XXXXX, la valoarea bunului și valoarea de piață a bunului fiind indicată suma de 398 893,60 lei. La caz, se menționează că în declarația de avere și interese personale depusă pînă la suportarea modificărilor patrimoniale enunțate, subiectul declarării nu a indicat deținerea economiilor de numerar și/sau contractarea unor credite, iar veniturile pentru anul fiscal 2019 au fost în sumă de aproximativ 487 000 lei. Drept urmare, se conturează aparența cu privire la eventuala încălcare a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către dna Prascovia Chiosa, șef al Secției deservire persoane fizice Cahul în cadrul Serviciului Fiscal de Stat.”

În aceeași zi, în conformitate cu art. 30 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (în continuare – Legea nr. 132/2016), sesizarea menționată supra a fost repartizată în mod automat-aleatoriu către inspectoarea de integritate subsemnată, cu atribuirea codului numeric al dosarului 202401360003.

În corespundere cu prevederile art. 31 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, în termen de 30 de zile de la data repartizării sesizării depuse de o persoană fizică sau persoană juridică,

inspectorul de integritate efectuează verificarea prealabilă a acesteia. În cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate verifică existența aparenței de încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale. Verificarea prealabilă se finalizează cu emiterea de către inspector a unui proces-verbal în care se indică motivele și temeiurile de inițiere sau de refuz al inițierii controlului.

În contextul verificării prealabile, urmare a validării datelor din declarațiile de avere și interese personale prin intermediul Sistemului Informațional „e-Integritate, s-a stabilit că, dna Prascovia Chiosa a deținut calitatea de subiect al declarării în sensul art. 3 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere (*cu modificările operate prin Legea nr. 181/2011, abrogată la 01.08.2016*), continuând deținerea acesteia în temeiul art. 3 alin.(1) lit. g) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (*în continuare – Legea nr. 133/2016*). De menționat că, la 30.04.2023, dna Prascovia Chiosa a depus declarația de avere și interese personale cu temeiul „la eliberare/încetarea mandatului”, în care este indicată funcția de șef al Secției deservire persoane fizice a Direcției deservire fiscală Cahul în cadrul Direcției generale deservire fiscală a Serviciului Fiscal de Stat.

În continuare, având în vedere intrarea în vigoare la 01.08.2016 a legislației de specialitate ce oferă prerogativa constatării diferenței substanțiale și deținerea averii cu caracter nejustificat ce poate fi supusă confiscării, la adoptarea deciziei cu privire la oportunitatea inițierii controlului averii și intereselor personale intervine necesitatea stabilirii dacă averea dnei Prascovia Chiosa împreună cu membrii familiei sale a depășit sau nu veniturile realizate în aceeași perioadă.

Astfel, în scopul verificării existenței aparenței de încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale, inspectoarea de integritate a accesat și procesat informații din sistemele informaționale disponibile, a analizat declarațiile de avere și interese personale, ținând cont de prevederile legislației în vigoare, precum și a solicitat explicații de la subiectul supus verificării.

Respectiv, s-a confirmat argumentele invocate în sesizare, or, reieșind din veniturile oficiale obținute/declarate la depunerea declarațiilor de avere și interese personale pentru anii 2019-2021 în coraport cu faptul că, pînă la suportarea modificărilor patrimoniale enunțate, dna Prascovia Chiosa nu a indicat deținerea economiilor de numerar, inspectoarea de integritate a conchis asupra prezenței aparenței de existență a unei diferențe substanțiale între veniturile obținute și cheltuielile realizate, pe de o parte, și averea dobândită, pe de altă parte, în timpul exercitării funcției publice.

Prin urmare, s-a reținut necesitatea de a demara procedura de control a averii și intereselor personale în privința dnei Prascovia Chiosa, ex-șef al Secției deservire persoane fizice a Direcției deservire fiscală Cahul în cadrul Direcției generale deservire fiscală a Serviciului Fiscal de Stat, întru verificarea existenței și justificarea disponibilităților financiare ce au stat la baza modificărilor patrimoniale intervenite pe parcursul exercitării funcției publice.

Urmare a procedurii de verificare prealabilă a sesizării, luând act de aspectele semnalate în sesizare și conturându-se o bănuială rezonabilă de încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale de către subiectul vizat supra, în temeiul art. 31 din Legea nr. 132/2016, prin Procesul-verbal de inițiere a controlului nr. 48/05 din 11.03.2024, în privința dnei Prascovia Chiosa a fost inițiat controlul averii și a intereselor personale.

Prin scrisorile cu nr. de ieșire 04-05/2950, 04-05/2951, 04-05/2952 și 04-05/2953 din nr. 04-21/5696 din 12.03.2024 și nr. 04-05/4722, 04-05/4724, 04-05/4725, recepționate la 03.04.2024 și 03.05.2024, dna Prascovia Chiosa și membrii familiei sale au fost informați despre inițierea controlului averii și intereselor personale și despre drepturile prevăzute la art. 32 din Legea nr. 132/2016.

Este esențial de menționat faptul că, termenul de efectuare al controlului a fost prelungit în condițiile legii, iar părțile au fost informate în acest sens.

Conform art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132/2016, în procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele și informațiile privind averea deținută a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică. Controlul poate fi inițiat pe durata exercitării mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică, precum și în decurs de trei ani după încetarea exercitării acestora.

Astfel, în vederea stabilirii perioadei controlului, au fost solicitate și recepționate de la Serviciul Fiscal de Stat, copiile autentificate ale actelor administrative/juridice care confirmă angajarea și încetarea raporturilor de muncă în/din funcțiile deținute de către dna Prascovia Chiosa în cadrul Serviciului Fiscal de Stat.

Potrivit răspunsului Serviciului Fiscal de Stat înregistrat cu nr. de intr. 2888 din 26.02.2024, dna Prascovia Chiosa a deținut mai multe funcții consecutive în cadrul Serviciului Fiscal de Stat în perioada 19 decembrie 2006-18 aprilie 2023, inclusiv.

Potrivit pct. 105 din Metodologia de efectuare a verificărilor și controalelor de către inspectorii de integritate, dna Prascovia Chiosa este pasibilă de efectuare a controlului averii și a intereselor personale pentru perioada 01.08.2016–18.04.2023 (data eliberării din funcția de șefă a Secției deservire persoane fizice a Direcției deservire fiscală Cahul în cadrul Direcției generale administrare fiscală Sud a Serviciului Fiscal de Stat.

De menționat că, cadrul normativ în perioada stabilită de efectuare a controlului a suferit modificări. Respectiv, prin Legea nr. 130/2021 cu privire la modificarea unor acte normative, în vigoare din 29.10.2021, au fost operate modificări la Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, aplicabilitatea cărora a fost asigurată de către inspectorul de integritate în conformitate cu art. 73 alin. (3) și (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Având în vedere că controlul averii și a intereselor personale se stabilește și se efectuează în temeiul art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132/2016, pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică, deci pe perioadă distinctă din trecut, actele și acțiunile subsemnatului inspector de integritate întreprinse în cadrul controlului, s-au efectuat în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 și Legii nr. 133/2016 în redacțiile corespunzătoare.

Respectiv, pentru perioada 01.08.2016-28.10.2021, normele legale prevăzute la art. 2 din Legea nr. 133/2016 și art.art. 26, 32 alin. (1), (2) și (6) și 34 alin.(1) și (4) din Legea nr. 132/2016 relevă, **diferența substanțială este diferența ce depășește 20 de salarii medii lunare pe economie dintre averea dobândită și veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina pe parcursul exercitării mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică în aceeași perioadă.**

Controlul averii și al intereselor personale constă în verificarea declarațiilor de avere și interese personale, a datelor și a informațiilor privind averea existentă, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice și de demnitate publică.

În procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele și informațiile privind averea existentă a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică.

Dacă persoana supusă controlului este căsătorită ori se află în concubinaj sau dacă are persoane la întreținere și/sau copii minori, verificarea se va extinde și asupra averii membrilor de familie sau concubinului/concubinei acesteia.

În cazul în care se constată că persoana supusă controlului deține și alte bunuri decât cele înscrise în declarația de avere și interese personale ori se constată diferențe substanțiale între veniturile declarate și averea deținută, inspectorul de integritate îi solicită informații și dovezi privind justificarea acestei diferențe și are obligația de a o invita pentru a prezenta un punct de vedere. Invitarea se face prin scrisoare recomandată și cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc ce confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.). Punctul de vedere urmează a fi prezentat în termen de 15 zile de la recepționarea invitației.

Dacă după exprimarea verbală sau în scris a punctului de vedere al persoanei supuse controlului se constată că între averea dobândită în timpul exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică și veniturile obținute în aceeași perioadă este o diferență substanțială și deținerea averii are caracter nejustificat sau dacă persoana supusă controlului nu se prezintă, în termen de 15 zile de la confirmarea recepționării invitației, să-și prezinte punctul de vedere, inspectorul de integritate întocmește un act de constatare, cauza fiind transmisă în instanța de judecată competentă spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate. Dacă recepționarea invitației nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea invitației repetate, cauza fiind transmisă instanței de judecată competente spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate. Confiscarea se poate referi la întreaga valoare a averii deținute de subiectul declarării, la valoarea unei părți din aceasta sau a unui bun/unor bunuri determinate.

Dacă nu constată una dintre situațiile prevăzute la alin. (1) sau (2), inspectorul de integritate va înceta procedura de control prin emiterea unui act de constatare.

Ținând seama de prevederile Legii nr. 132/2016, controlul averii și intereselor personale se extinde și asupra membrilor de familie ai persoanei supuse controlului. În consens cu art. 2 din Legea nr. 133/2016, *membri de familie* - soțul/soția, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreținere a subiectului declarării.

Conform informațiilor din Registrul de Stat al Populației, dna Prascovia Chiosa este căsătorită cu dl XXXXX (IDNP XXXXX) din anul XXXXX, iar în perioada supusă controlului nu a avut la întreținere copii minori. Însă, conform declarațiilor de avere și interese personale depuse pentru anii 2016 și 2017, la cap. I., pct. 7 „Numele, prenumele, patrimonialul, anul de naștere și numărul de identificare ale persoanelor aflate la întreținere”, este indicat fiul XXXXX (a.n. XXXXX, IDNP XXXXX), de asemenea fiind indicate la capitolul de rigoare și veniturile acestuia.

Astfel, controlul averii inițiat în privința subiectului vizat s-a extins și asupra persoanelor indicate supra, după cum urmează: în privința soțului - pentru perioada 01.08.2016-18.04.2023, iar în privința fiul major XXXXX, declarată ca persoana aflată la întreținerea subiectului declarării – pentru perioada 01.08.2016-31.12.2017.

Consecutiv, potrivit art.art. 28 alin.(1), 33 alin.(3), (4), (10) și 34 alin.(1) și (2) din Legea nr. 132/2016 (în redacția în vigoare din 29.10.2021), Autoritatea inițiază controlul averii și al

intereselor personale din oficiu ori la sesizarea unor persoane fizice sau persoane juridice, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale metodologiei de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

În procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele și informațiile privind averea deținută a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică. Controlul poate fi inițiat pe durata exercitării mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică, precum și în decurs de trei ani după încetarea exercitării acestora.

Controlul averii și al intereselor personale se extinde asupra membrilor de familie și copiilor majori ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane.

În cazul în care inspectorul de integritate are bănuieli rezonabile că persoana supusă controlului deține și alte bunuri decât cele înscrise în declarația de avere și interese personale sau există aparența de diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută, acesta îi solicită persoanei supuse controlului informații și dovezi privind justificarea acestei diferențe și punctul său de vedere. Punctul de vedere al persoanei supuse controlului urmează a fi prezentat în termen de 15 zile de la solicitare. În caz de neprezentare a informațiilor sau dovezilor privind justificarea diferenței între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută de subiectul declarării personal sau prin intermediul unor terți, inspectorul de integritate constată, dacă alte documente sau informații nu sugerează contrariul, că persoana verificată nu a declarat toată averea sau că există o diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită.

Dacă inspectorul de integritate constată că averea și interesele personale nu au fost declarate în mod corespunzător sau că între averea dobândită în timpul exercitării mandatelor, a funcției publice sau de demnitate publică și veniturile obținute și cheltuielile realizate în aceeași perioadă există o diferență substanțială, acesta emite un act prin care constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, aplică sancțiunea contravențională și alte măsuri prevăzute de lege.

Dacă nu constată una dintre situațiile prevăzute supra, inspectorul de integritate emite un act privind lipsa încălcării regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.

În conformitate cu prevederile art. 2 din Legea nr. 133/2016, următoarele noțiuni se definesc astfel:

diferență substanțială este diferența care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie dintre averea subiectului declarării deținută la începutul perioadei în care acesta a devenit subiect al declarării, cumulată cu veniturile obținute în această perioadă, inclusiv veniturile membrilor de familie sau al concubinului/concubinei, pe de o parte, și averea deținută la începutul verificării, inclusiv cheltuielile realizate în această perioadă, pe de altă parte;

avere reprezintă totalitatea bunurilor subiectului declarării, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață sau aflate în posesia subiectului declarării ori a membrilor familiei ori a concubinului/concubinei lui în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, a unor contracte translativ de posesie și de folosință, precum și totalitatea drepturilor și obligațiilor patrimoniale dobândite de subiectul declarării în țară sau în străinătate;

venit este orice beneficiu financiar, indiferent de sursa de proveniență, obținut de subiectul declarării și de membrii familiei, de concubinul/concubina acestuia atât în țară, cât și în străinătate;

Reieșind din prevederile Legii nr. 132/2016 și Legii nr. 133/2016, controlul averii și intereselor personale se rezumă, în esență, la modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică sub aspectul identificării unei diferențe substanțiale, ținându-se cont de diferența admisă de lege și declararea conformă și completă a averii și intereselor personale.

În conformitate cu prevederile art. 19 lit. a) din Legea nr. 132/2016, inspectorii de integritate primesc, colectează, centralizează și procesează date și informații cu privire la situația averilor deținute de persoane în timpul exercitării funcțiilor publice.

Suplimentar, potrivit art. 85 alin. (3) și art. 87 alin. (1) din Codul Administrativ al RM, autoritatea publică trebuie să stabilească din oficiu aspectele de fapt ale cazului care face obiectul procedurii, fără a se limita la dovezile și afirmațiile participanților, conducându-se de probele pe care le consideră necesare, conform dreptului discreționar, pentru investigarea stării de fapt.

Astfel, pentru realizarea atribuțiilor de control și acumularea materialului probatoriu relevant, în temeiul prevederilor art. 19, art. 20 alin. (1) lit. a)-d) și art. 33 alin.(6) din Legea nr. 132/2016, având la bază informațiile declarate pe propria răspundere în declarațiile sale de avere și interese personale, au fost accesate registrele de stat și bazele de date disponibile: SIC „Acces-Web (Registrul de Stat al Populației, Registrul de Stat al Transporturilor), Serviciul Fiscal de Stat, Departamentul Cadastru, Portalul Guvernamental de Date), extrasele fiind anexate la dosarul de control, precum și au fost solicitate informații și documente de la entitățile publice și private înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, precum și de la persoane fizice și juridice, în baza cărora au fost stabilite următoarele modificări patrimoniale materializate prin venituri și cheltuieli.

Potrivit răspunsului și actelor prezentate de către Agenția Servicii Publice, înregistrate cu nr. de intr. 4842 din 02.04.2024, se reține că conform datelor din Registrul de Stat al Transporturilor, în perioada supusă controlului 01.08.2016-18.04.2023, dl XXXXX (soțul subiectului declarării):

1. la data de 16.12.2017 a vândut/înstrăinat autovehiculul de model Nissan X Trail, a/f. 2003, înmatriculat cu nr. XXXXX, la preț contractual de 24000 lei; și

2. în aceeași zi – 16.12.2017, a procurat automobilul de model Mercedes Sprinter, a/f. 2007, cu nr. de înmatriculare XXXXX, la prețul contractual de 30 000 lei.

De asemenea, în perioada vizată, potrivit informației furnizate de I.P. „Cadastrul Bunurilor Imobile”, subiectul controlului și membrii familiei au înregistrat modificări patrimoniale, manifestate prin:

- dobândirea la data de 19.06.2020 a dreptului de proprietate asupra bunului imobil: apartamentul nr. XXXXX, situat în XXXXX, cu suprafața de 82,0 m.p., identificat prin nr. cadastral XXXXX, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 3347 din 18.06.2020, la prețul contractual de 659 491,20 lei;

- dobândirea la data de 03.07.2021 a dreptului de proprietate asupra bunului imobil: încăperea cu destinația locativă nr. XXXXX, situată în XXXXX, cu suprafața de 39,30 m.p., identificată prin nr. cadastral XXXXX, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 1-581 din 15.06.2021, la prețul contractual de 392 893,68 lei.

- dobândirea la data de 28.06.2022 a dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile: terenul agricol cu nr. cad. XXXXX, cu S-0,5577 m.p. și terenul agricol cu nr. cad. XXXXX, cu

S-0,5576 m.p., situate în XXXXX, extravilan, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 1-557 din 12.04.2022, la prețul contractual de 18910 lei;

- dobândirea dreptului de proprietate de către dl XXXXX asupra bunului imobil – teren cu nr. cad. XXXXX, S-0,1 ha, situat în XXXXX, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13363 din 10.08.2017;

- dobândirea dreptului de proprietate de către dl XXXXX asupra bunului imobil – teren cu nr. cad. XXXXX, S-0,8274 ha, situat în XXXXX, extravilan, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13364 din 10.08.2017, înstrăinat la data de 19.02.2018 la prețul de 2000 lei, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 1537 din 19.02.2018;

- înstrăinarea de către soții Chiosa a dreptului de proprietate asupra bunului imobil identificat prin nr. cad. XXXXX, situat în XXXXX, cu S-66,6 m.p. (dobândit cu drept de proprietate în perioada anterioară perioadei supusă controlului) către fiul acestora – dl XXXXX, potrivit contractului de donație nr. 1-1544 din 24.08.2022;

- dobândirea dreptului de proprietate de către dl XXXXX asupra bunului imobil situat în XXXXX, format din: teren pentru construcții cu S-0,6072 ha, cu nr. cad. XXXXX și casa de locuit individuală cu S-57,9 m.p., cu nr. cad. XXXXX, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 1-871 din 06.07.2021, la preț contractual de 75186 lei.

Referitor la bunul imobil situat în XXXXX, format din: teren pentru construcții cu S-0,6072 ha, cu nr. cad. XXXXX și casa de locuit individuală cu S-57,9 m.p., cu nr. cad. XXXXX, dobândit cu drept de proprietate de către soțul subiectului controlului dl XXXXX, conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 1-871 din 06.07.2021, la preț contractual de 75186 lei, de menționat următoarele:

Prin răspunsurile înregistrate cu nr. de intr. 10808 din 03.09.2024 și nr. 11354 din 19.09.2024, dna Prascovia Chiosa a comunicat: „...terenul pentru construcții cu nr. cadastral XXXXX și casa de locuit cu nr. cadastral XXXXX situate în XXXXX – au fost achiziționate de soțul meu pentru nepotul său, XXXXX, cu banii câștigați de acesta peste hotare, unde lucrează oficial. Documentele pentru transmiterea formală a dreptului de proprietate sunt pregătite pentru înregistrare, deși proprietarul efectiv este XXXXX...”

Vă informez că XXXX, născut la XXXXX, nepotul soțului meu, neavând un alt loc de trai, a locuit o perioadă îndelungată la noi. În anul 2018, acesta a plecat în străinătate cu scopul de a câștiga bani pentru achiziționarea unei locuințe proprii. În anul 2021, împreună cu soția sa, XXXXX (căsătorie civilă), după acumularea sumei necesare, l-a rugat pe soțul meu să-i găsească și să-i cumpere o casă din banii pe care i-a lăsat la dispoziția acestuia. Această decizie a fost luată deoarece XXXXX nu a reușit să găsească o locuință adecvată în vizitele scurte efectuate în timpul concediilor din Polonia, precum și în legătură cu situația epidemiologică în țară în acea perioadă, care a limitat posibilitățile de deplasare și căutare activă a unui imobil. Astfel, soțul meu a achiziționat imobilul menționat în satul XXXXX în coordonare și cu acordul nepotului XXXXX în valoare de 3500 de euro.

Deși, XXXXX a inițiat în repetate rânduri procedura de reînregistrare a dreptului de proprietate, aceasta nu a fost finalizată din cauza limitării timpului disponibil. Datele sale personale pot fi verificate în bazele de date naționale. În prezent, XXXXX se află la muncă în Olanda. Atașez Adeverința nr. 136 din 11.09.2024 emisă de Primăria XXXX, care confirmă faptul că la adresa din XXXXX locuiește familia lui XXXXX.”

De asemenea, subiectul controlului a anexat și copia procesului-verbal nr. 376/25 din 12.02.2024 cu privire la verificarea declarației de avere și interese personale pentru anul 2022, unde în rezultatul verificării declarației de avere și interese personale s-a constatat nedeclararea bunului imobil menționat supra. Respectiv, ca urmare a solicitării de explicații, subiectul

declarații dna Chiosa Prascovia a invocat că bunul imobil situat în XXXXX, aparține cu drept de proprietate dlui XXXXX, nepotul dlui XXXXX, iar actele de transmitere a dreptului urmează a fi perfectate.

În vederea confirmării/infirării celor invocate de subiectul controlului, prin demersul cu nr. de ieșire 04-05/8008 din 20.09.2024, au fost solicitate explicații și acte confirmative dlui XXXXX.

Prin răspunsul înregistrat cu nr. de intr. 11966 din 04.10.2024, dl XXXXX a comunicat următoarele: *„В ответ на ваш запрос № 04-05/8008 от 20.09.2024, сообщаю, что указанное имущество (земельный участок с кадастровым номером XXXXX и дом с кадастровым номером XXXXX) было приобретено на мои собственные средства. XXXXX, г.р. XXXXX, является моим дядей. Я доверяю ему, так как в течение некоторого времени жил в его семье. Денежные средства на покупку дома я заработал в Польше, где официально работал на макаронной фабрике вместе со своей женой (мы состоим в гражданском браке). Все налоги я уплатил в бюджет Польши, поэтому вы легко можете направить официальный запрос в налоговые органы Польши для получения информации о моих доходах, поскольку у меня нет всех данных о заработках, так как не вижу необходимости их хранить.*

На момент заключения сделки я находился за пределами страны, так как работал в Польше, и не мог лично участвовать в процессе покупки. Я попросил своего дядю помочь мне найти дом для приобретения, передав ему деньги наличными за год до покупки, во время моего приезда в Молдову. Сумма сделки составила 3500 евро, и она была оплачена мной. Дом был найден моей женой по объявлению, которое, насколько я помню, она увидела в газете. Мой дядя обсудил условия сделки с продавцом и отправил мне фотографии объекта через Viber. Нам с женой дом понравился, и мы решили его приобрести. По причине ограничений, связанных с пандемией COVID-19, сделка была оформлена на имя моего дяди, так как мой отпуск был отложен, и я не мог лично присутствовать.

Переоформление имущества на моё имя не является для меня приоритетом в данный момент, поскольку я больше сосредоточен на ремонте и своём здоровье. Однако, приезжая в Республику Молдова, я дважды пытался осуществить этот процесс, но из-за ограниченного времени и других дел не смог его завершить. Если это является принципиальным, при следующем посещении страны я обязательно завершу переоформление дома на своё имя...”

Fiind accesată baza de date a Poliției de Frontieră, inspectoarea de integritate a reținut că, la data încheierii tranzacției – contractului de vânzare nr. 1-871 din 06.07.2021, dl XXXXX nu se afla pe teritoriul Republicii Moldova.

Prin urmare, reieșind din explicațiile prezentate de subiectul controlului, de către persoana terță XXXXX în coraport cu informația - Adeverința nr. 136 din 11.09.2024 emisă de Primăria XXXXX (prin care se confirmă că în casa de locuit individuală situată pe adresa: XXXXX, nr. cad. XXXXX, de facto locuiește cet. XXXXX împreună cu soția sa), inspectoarea de integritate a ajuns la concluzia de a exclude de la rubrica „cheltuieli/numerar ieșire” din tabelul controlului averii, a sumei de 75186 lei aferent procurării la data de 06.07.2021 a bunului imobil situat în XXXXX, precum și a cheltuielilor aferente autentificării notariale a contractului menționat supra, or, admite faptul că, soțul subiectului controlului a avut doar calitatea de intermediar, acționând în calitate de cumpărător, iar cheltuiala a fost suportată efectiv de către persoana terță XXXXX.

Respectiv, sub aspect de *venituri* obținute de către subiectul declarării și membrii familiei acestuia în perioada supusă controlului, au fost identificate venituri din: retrageri în numerar a mijloacelor bănești de pe conturile bancare avute în gestiune, prin intermediul ATM și/sau la sucursale (formate din plăți salariale, pensie, indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă, premii, deplasări, transferuri la cont efectuate de executorul judecătoresc XXXXX cu titlu de „încasare restituire sume – procedura de executare”), înstrăinarea bunurilor mobile și imobile, etc.

De asemenea, ca venituri au fost luate în considerație sumele obținute cu titlu de salariu, primite în numerar de către fiul subiectului declarării dl XXXXX, în perioada anilor 01.08.2016-31.12.2017 (perioada aflării acestuia la întreținerea subiectului declarării), fapt confirmat prin răspunsurile Î.I. „XXXXX” înregistrat cu nr. de intr. 4330 din 22.03.2024 și răspunsul S.C. „GEBHARDT-CONSTRUCT” S.R.L., înregistrat cu nr. de intr. 4182 din 19.03.2024, în coraport cu informația generată de baza de date a Serviciului Fiscal de Stat, forma FVID18 pentru anii 2016-2017.

Prin urmare, reieșind din datele indicate în declarațiile depuse de subiectul controlului în coraport cu bazele de date disponibile și materialele acumulate, inspectoarea de integritate a reținut că, în perioada supusă controlului, dna Prascovia Chiosa împreună cu membrii familiei au obținut/încasat în numerar următoarele venituri: pentru perioada 01.08.2016-31.12.2016 suma de 93.486,85 lei, pentru anul 2017 suma de 352.863,24 lei; pentru anul 2018 suma de 437.101,6 lei; pentru anul 2019 suma de 444.936 lei; pentru anul 2020 suma de 482.051 lei; pentru anul 2021 suma de 533.870 lei; pentru anul 2022 suma de 540.710 lei; iar pentru perioada 01.01.2023-18.04.2023 suma de 215.570 lei.

Sub aspect de *cheltuieli suportate în numerar* de către subiectul declarării vizat și membrii familiei în perioada supusă controlului, reieșind din răspunsurile furnizate de instituțiile bancare (B.C. „MAIB” S.A., B.C. „MICB” S.A.), Agenția Servicii Publice, I.P. Cadastrul Bunurilor Imobile, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Națională Transport Auto, companiile de asigurări („Grawe Carat” S.A., C.A. „General Asigurări”, S.A. „Moldasig”, C.A. „Donaris” S.A.), prestatorii de servicii ÎCS „Premier Energy” SRL și companiile de telecomunicații (S.A. „Moldtelecom”, S.A. „Moldcell”) au fost identificate următoarele: cheltuieli privind achiziționarea bunurilor mobile și imobile, alimentări cu numerar a conturilor bancare deținute, cheltuieli pentru servicii de asigurare, taxă pentru folosirea drumurilor, plăți aferente reviziei tehnice, achitări servicii, taxe/impozite și alte cheltuieli de trai ce au putut fi demonstrate, după cum urmează: pentru perioada 01.08.2016-31.12.2016 suma de 1108,4 lei, pentru anul 2017 suma de 37.418,89 lei; pentru anul 2018 suma de 43.646,48 lei; pentru anul 2019 suma de 9874,63 lei; pentru anul 2020 suma de 669.375,62 lei; pentru anul 2021 suma de 408.082,3 lei; pentru anul 2022 suma de 34161,34 lei; iar pentru perioada 01.01.2023-18.04.2023 suma de 6680,68 lei.

Totodată, reieșind din faptul că, prin Legea nr. 130/2021 cu privire la modificarea unor acte normative, în vigoare din 29.10.2021, au fost operate modificări la Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în partea ce vizează categoria persoanelor asupra cărora poate fi extins controlul, *cu includerea copiilor majori ai persoanei supuse controlului*, prin demersul cu nr. 04-05/5758 din 03.06.2024, s-a solicitat soților Chiosa și fiilor XXXXX și XXXXX, explicații vis-a-vis de următoarele aspecte: cine (numele, prenumele) a suportat efectiv cheltuielile în raport cu următoarele bunurile imobile, dobândite pe parcursul anului 2022:

- La procurarea la data de 27.12.2022 a bunurilor imobile: 2 terenuri cu destinația pentru construcții (cu suprafața de 0,0696 ha și 0,0344 ha), cu nr. cad. XXXXX și nr. cad. XXXXX, situate în XXXXX, achiziționate la prețul de 918.895,50 lei, înregistrate cu drept de proprietate după fiul - dl XXXXX, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 1-1426 din 27.12.2022;

- La procurarea la data de 21.10.2022 a bunului imobil în construcție – apartamentul nr. XXXXX, cu S-36,2 m.p., nr. cad. XXXXX, situat în XXXXX, la preț contractual de 25.000 euro, echivalent a 475.798 lei, înregistrat cu drept de proprietate după fiul – dl XXXXX, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil în construcție nr. 1-6596 din 21.10.2022.

Prin răspunsul cu nr. de intr. 8740 din 17.06.2024, dna Prascovia Chiosa a comunicat următoarele: *„...două terenuri pentru construcții (cu suprafața de 0,0696 ha și 0,0344 ha), cu nr. cad. XXXXX și nr. cad. XXXXX, situate în XXXXX, au fost achiziționate de fiul meu, XXXXX. Confirmarea disponibilității financiare pentru aceste cheltuieli va fi prezentată personal de el.*

Apartamentul nr. XXXXX, cu S-36,2 m.p., condominiu – 0,338%, nr. cad. XXXXX, situat în XXXXX, la prețul contractual de 25.000 euro, echivalent a 475.798 lei, a fost achiziționat de fiul meu, XXXXX, împreună cu soția sa, XXXXX, din veniturile obținute din muncă în Northampton, Marea Britanie. Ca documente ce demonstrează disponibilitatea financiară pentru această investiție, anexez confirmarea veniturilor obținute de XXXXX la compania „CLIPPER LOGISTICS GROUP” în perioada decembrie 2020-aprilie 2022 (decembrie 2020-aprilie 2021: 6087,70 £; aprilie 2021-aprilie 2022: 29072,18 £). Menționez că XXXXX lucrează în străinătate din anul 2019, iar documentele atașate reprezintă doar o parte din veniturile obținute. În caz de necesitate, pot fi prezentate confirmări pentru sume mai mari, cu condiția oferii unui termen mai lung...”

Iar prin răspunsul înregistrat cu nr. de intr. 8741 din 17.06.2024, semnat electronic de către dl XXXXX, ultimul a comunicat următoarele: *„În urma solicitării din scrisoarea nr. 04-05/5758 din 03.06.2024 privind prezentarea informațiilor despre persoanele care au suportat efectiv cheltuielile pentru unele bunuri imobile, vă informez că două terenuri pentru construcții (cu suprafața de 0,0696 ha și 0,0344 ha), cu nr. cad. XXXXX și nr. cad. XXXXX, situate în XXXXX, au fost achiziționate de mine și soția mea la prețul de 918.895,50 lei. Aceste terenuri au fost cumpărate din economiile rezultate din veniturile salariale obținute și prestațiile sociale (indemnizație la nașterea copilului, indemnizații de îngrijire a copilului, etc) primite pentru perioada anilor 2016-2022 (în cazul meu pentru perioada anilor 2012-2022). Ca documente care confirmă sursa veniturilor pentru aceste cheltuieli, anexez confirmările privind veniturile obținute în Republica Moldova nr. 26/1-35-73/97893 și 26/1-35-73/97892 din 05.06.2024. De asemenea, în fiecare an de la căsătorie, am primit ajutor financiar de la părinții soției (până la 10 salarii medii pe economie)...”*

Reieșind din explicațiile și actele prezentate, în coraport cu faptul că dl XXXXX în perioada dobândirii terenurilor a deținut calitatea de subiect al declarării, inspectoarea de integritate nu a inclus la rubrica „cheltuieli”, sumele de bani achitate în vederea procurării bunurilor imobile menționate supra, înregistrate cu drept de proprietate după fiii subiectului declarării.

Generalizând cele menționate supra, în rezultatul examinării materialelor acumulate la dosarul de control și reflectate în tabelul de analiză a calculelor care este parte componentă a dosarului, pentru perioada 01.08.2016-18.04.2023 s-au stabilit următoarele venituri și cheltuieli ce au putut fi demonstrate:

Perioada/ Anul	Venit (sold inițial acceptat/ numerar rămas din perioada /anul precedent) (MDL)	Venit (extrageri din conturi și veniturile obținute în numerar) (MDL)	Cheltuieli (MDL)	Numerar declarat MDL	Numerar diminuat (MDL)	Economii în numerar rămase la finele perioadei /anului (MDL)	Diferență stabilită pe parcursul anului (MDL)
01.08.2016 - 31.12.2016	175.862	93.486,85	1.108,4	-	-	268.240,45	-
2017	268.240,45	352.863,24	37.418,89	- ¹	268.284,31	315.400,49	-
2018	315.400,49	437.101,6	43.646,48	- ²	316.550,9	392.304,71	-
2019	392.304,71	444.936	9.874,63	- ³	405.298,95	422.067,13	-
2020	422.067,13	482.051	669.375,62	- ⁴	429.553,51	237.834,7	-432.645,7 (la data de 18.06.2020)
2021	237.834,7	533.870	408.082,3	- ⁵	181.698,49	294.089,99	- 112.166,08 (la data de 15.06.2021)
2022	294 089,99	540.710	34.161,34	- ⁶	241.214,9	559.423,75	-
01.01.2023 - 18.04.2023	559.423,75	215.570	6.680,68	- ⁷	478.283,31	290.029,76	-

De menționat că, în cadrul procedurii de control, dna Prascovia Chiosa a prezentat informații referitor la numerarul disponibil (economii) deținute la începutul perioadei de control, declarând că la data de 01.08.2016, familia sa dispunea de economii în numerar în cuantum de aprox. 8000 euro – numerar ce a fost acceptat și reținut drept sold inițial, fiind convertit în lei MDL, conform cursului valutar al BNM la data de 01.08.2016.

În conformitate cu prevederile art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 133/2016, subiectul controlului în cazul deținerii numerarului ce depășește 15 salarii medii pe economie la data depunerii declarației a avut obligația de a-l declara. Astfel, urmare a nedeclarării economiilor de numerar, se prezumă că acestea au fost cheltuite sau dna Prascovia Chiosa împreună cu soțul său deținea un numerar care nu depășea limita stabilită de legiuitor pentru a fi declarat. Respectiv, la data depunerii declarațiilor, numerarul din tabelul de calcul a fost diminuat, după cum urmează:

¹La depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2016, la data de 20.03.2017, subiectul controlului nu a declarat deținerea numerarului, deci suma din tabelul de calcul a fost diminuată cu 268.284,31 lei, și anume de la XXXXX MDL la XXXXX MDL.

Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 572/2017, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2017 a fost în mărime de 5600 MDL, iar $15 \cdot 5600$ lei = 84000 MDL.

²La depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2017, la data de 01.03.2018, subiectul controlului nu a declarat deținerea numerarului, deci suma din tabelul de calcul a fost diminuată cu 316.550,9 lei, și anume de la XXXXX MDL la XXXXX MDL. Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 54/2018, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2018 a fost în mărime de 6150 MDL, iar $15 \cdot 6150$ lei = 92250 MDL.

³La depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2018, la data de 12.03.2019, subiectul controlului nu a declarat deținerea numerarului, deci suma din tabelul de calcul a fost diminuată cu 405298,95 lei și anume de la XXXXX MDL la XXXXX MDL. Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 21/2019, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2019 a fost în mărime de 6975 MDL, iar $15 \cdot 6975$ lei = 104625 MDL.

⁴La depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2019, la data de 12.03.2020, subiectul controlului nu a declarat deținerea numerarului, deci suma din tabelul de calcul a fost diminuată cu 429.553,51 lei și anume de la XXXXX MDL la XXXXX MDL. Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 678/2019, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2020 a fost în mărime de 7953 MDL, iar $15 \cdot 7953$ lei = 119295 MDL.

⁵La depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2020, la data de 25.02.2021, subiectul controlului nu a declarat deținerea numerarului, deci suma din tabelul de calcul a fost diminuată cu 181.698,49 lei, și anume: de la XXXXX MDL la XXXXX MDL. Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 923/2020, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2021 a fost în mărime de 8716 MDL, iar $15 \cdot 8716$ lei = 130740 MDL.

⁶La depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2021, la data de 17.03.2022, subiectul controlului nu a declarat deținerea numerarului, deci suma din tabelul de calcul a fost diminuată cu 241.214,9 lei, și anume: de la XXXXX MDL la XXXXX MDL. Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 458/2021, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2022 a fost în mărime de 9900 MDL, iar $15 \cdot 9900$ lei = 148500 MDL.

⁷La depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2022, la data de 24.02.2023 și 31.03.2023, subiectul controlului nu a declarat deținerea numerarului, deci suma din tabelul de calcul a fost diminuată cu 478.283,31 lei, după cum urmează: la data de 24.02.2023 de la XXXXX MDL la XXXXX MDL; la data de 31.03.2023, de la XXXXX lei la XXXX lei, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 936/2022, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2023 a fost în mărime de 11700 MDL, iar $15 \cdot 11700$ lei = 175.500 MDL.

Se reiterează faptul că, la venituri au fost incluse și numerarul rămas de la finele anului precedent/perioadei conform datelor sistematizate de către inspectoarea de integritate.

De menționat că, inspectoarea de integritate a luat în calcul toate veniturile obținute legal și justificate, raportate oficial în declarațiile de avere și interese personale depuse de dna Prascovia Chiosa, precum și cele comunicate de organele abilitate.

Fiind detaliate cele determinate în tabelul de calcul, pe parcursul anilor 2020-2021, s-au determinat următoarele diferențe:

- la data de 18.06.2020 - o diferență în cuantum de **(-432.645,7) lei** în rezultatul procurării de către dna Prascovia Chiosa a bunului imobil (apartamentul nr. XXXXX din XXXXX), înregistrat cu nr. cad. XXXXX, la prețul contractual de 659.491,2 lei și cheltuieli legate de perfectarea și autentificarea contractului de vânzare-cumpărare nr. 3347 din 18.06.2020, în mărime de 2868 lei, conform pct. 7.1. din contractul menționat.

- la data de 15.06.2021 – o diferență în mărime de **(-112.166,08) lei** în rezultatul procurării de către subiectul controlului dna Prascovia Chiosa a bunului imobil (apartamentul

nr. XXXXX din XXXXX), înregistrat cu nr. cad. XXXXX, la prețul contractual de 392.893,68 lei și cheltuieli legate de perfectarea și autentificarea contractului de vânzare-cumpărare nr. 1-581 din 15.06.2021, în mărime de 5132 lei, conform pct. 7.1. din contractul menționat.

În corespundere cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 678/2019, prin care a fost stabilit cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2020, în mărime de 7953 lei, prin raportare la diferența identificată pentru anul 2020 (-432.645,7 lei), **se constată o diferență în mărime de 54,40 salarii medii lunare pe economie** (432.645,7 lei / 7953 lei = 54,40 salarii medii lunare pe economie).

Potrivit hotărârii Guvernului nr. 923/2020, prin care a fost stabilit cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2021, în mărime de 8716 lei, prin raportare la diferența identificată pentru anul 2021 (-112.166,08 lei), **se constată o diferență în mărime de 12,86 salarii medii lunare pe economie** (112.166,08 lei / 8716 lei = 12,86 salarii medii lunare pe economie).

Conform pct. 115 din *Metodologia de efectuare a verificării și controalelor de către inspectorii de integritate, aprobată prin Ordinul Președintelui ANI nr. 8 din 24.01.2024, în vigoarea din 12.02.2024*, „cele 20 de salarii lunare medii pe economie se referă la: a) întreaga perioadă verificată; b) la un an calendaristic; c) la o altă perioadă mai scurtă. Existența „diferenței substanțiale” se va verifica totuși conform situației la ziua stabilirii acesteia, fie la sfârșitul fiecărui an sau a fiecărei perioade, conform mărimii salariului mediu pe economie din anul respectiv. Dacă în niciunul din ani diferența nu a depășit 20 de salarii medii pe economie, însă în urma sumării acestor diferențe, diferența depășește 20 de salarii medii pe economie, inspectorul va constata existența diferenței substanțiale.

Se reiterează că la efectuarea calculului în vederea stabilirii existenței sau lipsei unei diferențe substanțiale în sensul art. 2 din Legea nr. 133/2016, inspectoarea de integritate a urmărit disponibilitatea deținerii de către subiectul declarării a mijloacelor bănești în numerar la zi, ținând cont de veniturile și cheltuielile identificate și justificate în modul stabilit, soldul la începutul și sfârșitul fiecărei perioade de calcul, precum și disponibilul economiilor în numerar pe care subiectul supus controlului și membrii familiei sale le-au deținut/declarat la data depunerii declarațiilor de avere și interese personale (20.03.2017, 01.03.2018, 12.03.2019, 12.03.2020, 25.02.2021, 17.03.2022, 24.02.2023, 31.03.2023), potrivit rigorilor Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

Reieșind din cele menționate supra, inspectoarea de integritate a constatat prezența aparentei de existență a unei diferențe substanțiale între averea dobândită, veniturile obținute și cheltuielile realizate de către dna Prascovia Chiosa și membrii familiei sale, formată pe parcursul anilor 2020-2021 (ca urmare a exercitării funcției publice), precum și caracterul nejustificat al deținerii acestei averi în mărime totală de **-544.811,78 lei**.

În altă ordine de idei, inspectoarea reiterează că controlul averii și intereselor personale se rezumă inclusiv și la verificarea declarării conforme și complete a averii și intereselor personale.

De evidențiat că, în conformitate cu prevederile art. 5 din Legea nr. 133/2016, declarația de avere și interese personale reprezintă un act personal și irevocabil al subiectului declarării, depus, pe proprie răspundere, sub formă de document electronic sau, după caz, în formă scrisă pe suport de hârtie. Subiecții declarării sînt obligați, în condițiile prezentei legi, să își declare averea și interesele personale în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1 la prezenta lege. Responsabilitatea pentru depunerea în termen a declarației, precum și pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor o poartă persoana care o depune.

Obiectul declarării averii și a intereselor personale de către subiecții declarării este statuat expres la art. 4 al Legii nr. 133/2016.

La caz, fiind analizate declarațiile de avere și interese personale depuse de subiectul controlului, inspectoarea de integritate a reținut declararea necorespunzătoare a averii și intereselor personale, după cum urmează:

1) În declarația de avere și interese personale depusă pentru anul 2016, nu au fost declarate bunurile mobile deținute cu drept de proprietate de către dna Chiosa Prascovia, după cum urmează: Viper ZS50, a/f. 2008, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 25.06.2009; Volkswagen Jetta, a/f. 1984, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 22.08.2001; Opel Omega, a/f. 1988, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 19.07.2007.

2) În declarația de avere și interese personale depusă pentru anul 2017:

- a fost indicat eronat la cap. I, pct. 7 „Numele, prenumele, patrimonial persoanelor aflate la întreținere” - dl XXXXX, or, acesta nu întrunea cumulativ condițiile expres prevăzute la art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, pentru a fi calificată ca fiind persoană aflată la întreținerea familiei Chiosa, întrucât venitul anual al dlui XXXXX a depășit două salarii medii lunare pe economie pentru anul 2017. Respectiv, la depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2017, nu urmau a fi declarate nici veniturile și nici bunurile imobile deținute cu drept de proprietate de către dl XXXXX;

- Nu a fost declarată suma de 24000 lei, obținută urmare a înstrăinării/vînzării la data de 16.12.2017 a automobilului de model Nissan X Trail, a/f. 2003, nr./înm. XXXXX;

- Nu au fost declarate bunurile mobile deținute cu drept de proprietate de către dna Chiosa Prascovia, după cum urmează: Viper ZS50, a/f. 2008, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 25.06.2009; Volkswagen Jetta, a/f. 1984, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 22.08.2001; Opel Omega, a/f. 1988, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 19.07.2007;

- Nu a fost declarat terenul cu nr. cad. XXXXX, dobîndit cu drept de proprietate de către dl XXXXX, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13363 din 10.08.2017;

3) În declarația de avere și interese personale depusă pentru anul 2018:

- Nu a fost indicat salariul în cuantum de 7256,19 lei (salariul brut), obținut în anul 2018 de către dl XXXXX, achitat de către Direcția Generală Învățămînt Cahul;

- A fost indicat eronat venitul (cu titlu de pensii) obținut de către dl XXXXX (42960 lei), or, în anul respectiv, ultimul a beneficiat de pensie în mărime de 42279,69 lei;

- Nu au fost declarate bunurile mobile deținute cu drept de proprietate de către dna Chiosa Prascovia, după cum urmează: Viper ZS50, a/f. 2008, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 25.06.2009; Volkswagen Jetta, a/f. 1984, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 22.08.2001; Opel Omega, a/f. 1988, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 19.07.2007;

- Nu a fost declarat terenul cu nr. cad. XXXXX, dobîndit cu drept de proprietate de către dl XXXXX, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13363 din 10.08.2017;

- Nu a fost declarat venitul în cuantum de 2000 lei, obținut la data de 19.02.2018, urmare a vînzării terenului cu nr. cad. XXXXX, situat în XXXXX, extravilan.

4) În declarația de avere și interese personale depusă pentru anul 2019:

- A fost indicat eronat venitul (cu titlu de pensii) obținut de către dna Prascovia Chiosa (103297,59 lei) și dl XXXXX (45360 lei), or, în anul respectiv, dna Prascovia Chiosa a beneficiat de pensie în mărime de 103195,77 lei, iar dl XXXXX – 44651,43 lei;

- Nu au fost declarate bunurile mobile deținute cu drept de proprietate de către dna Chiosa Prascovia, după cum urmează: Viper ZS50, a/f. 2008, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 25.06.2009; Volkswagen Jetta, a/f. 1984, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 22.08.2001; Opel Omega, a/f. 1988, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 19.07.2007;

- Nu a fost declarat terenul cu nr. cad. XXXXX, dobândit cu drept de proprietate de către dl XXXXX, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13363 din 10.08.2017;

5) În declarația de avere și interese personale depusă pentru anul 2020:

- A fost indicat eronat venitul (cu titlu de pensii) obținut de către dna Prascovia Chiosa (109174,11 lei) și dl XXXXX (47520 lei), or, în anul respectiv, dna Prascovia Chiosa a beneficiat de pensie în mărime de 107919,93 lei, iar dl XXXXX – 46985,34 lei;

- Nu au fost declarate bunurile mobile deținute cu drept de proprietate de către dna Chiosa Prascovia, după cum urmează: Viper ZS50, a/f. 2008, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 25.06.2009; Volkswagen Jetta, a/f. 1984, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 22.08.2001; Opel Omega, a/f. 1988, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 19.07.2007;

- Nu a fost declarat terenul cu nr. cad. XXXXX, dobândit cu drept de proprietate de către dl XXXXX, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13363 din 10.08.2017;

- A fost indicată eronat valoarea bunului imobil cu nr. cad. XXXXX (situat în XXXXX), în mărime de 176218 lei, or, potrivit contractului de vânzare-cumpărare nr. 3347 din 18.06.2020, prețul bunului respectiv a constituit 659491,20 lei.

6) În declarația de avere și interese personale depusă pentru anul 2021:

- A fost indicat eronat venitul (cu titlu de pensii) obținut de către dl XXXXX (52800), or, în anul respectiv, dl XXXXX a beneficiat de pensie în mărime de 49 789,92 lei;

- Nu au fost indicate bunurile mobile deținute cu drept de proprietate de către dna Chiosa Prascovia, după cum urmează: Viper ZS50, a/f. 2008, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 25.06.2009; Volkswagen Jetta, a/f. 1984, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 22.08.2001; Opel Omega, a/f. 1988, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 19.07.2007;

- Nu a fost declarat terenul cu nr. cad. XXXXX, dobândit cu drept de proprietate de către dl XXXXX, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13363 din 10.08.2017;

7) În declarațiile de avere și interese personale depuse pentru anul 2022:

- A fost indicat eronat venitul (cu titlu de pensii) obținut de către dna Prascovia Chiosa (137352,00 lei) și dl XXXXX (46800,00 lei), or, în anul respectiv, dna Prascovia Chiosa a beneficiat de pensie în mărime de 132701,7 lei, iar dl XXXXX – 58601,7 lei;

- Nu au fost indicate bunurile mobile deținute cu drept de proprietate de către dna Chiosa Prascovia, după cum urmează: Viper ZS50, a/f. 2008, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 25.06.2009; Volkswagen Jetta, a/f. 1984, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 22.08.2001; Opel Omega, a/f. 1988, nr./înm. XXXXX, data înregistrării 19.07.2007;

- Nu a fost declarat terenul cu nr. cad. XXXXX, dobândit cu drept de proprietate de către dl XXXXX, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 13363 din 10.08.2017.

În vederea respectării dreptului la apărare, la data de 20.08.2024, prin demersul cu nr. de ieșire 04-05/7362 (expediat la adresa electronică XXXXX, recepționat la data de 29.08.2024) s-a solicitat dnei Prascovia Chiosa și soțului acesteia, prezentarea în termen de 15 zile de la recepționare, a punctului de vedere însoțit de informații și dovezi privind disponibilitatea financiară a familiei care ar justifica diferența constatată, inclusiv și prezentarea explicațiilor în scris asupra informațiilor nereflectate sau reflectate eronat în declarațiile de avere și interese personale depuse pentru anii 2016-2022.

Respectiv, la data de 03.09.2024, subiectul controlului a expedit explicație, înregistrată cu nr. de intr. 10808 din 03.09.2024, prin care a comunicat următoarele:

„...Menționez că nu există nici o posibilitate de a depista o avere nejustificată în posesia mea, cu excepția unei erori de calcul sau, eventual, a unei intenții rele. Toate bunurile au fost procurate din mijloacele financiare obținute de mine, soțul meu, feciorul meu XXXXX, precum

și din „împrumuturi” pe termen scurt făcute de la feciorul meu XXXXX. Datele referitoare la veniturile obținute de XXXXX le-am trimis deja la adresa dvs. de e-mail, la fel ca și veniturile mele, ale soțului meu și ale lui XXXXX.

[...]

Sunt de acord că nu am indicat economiile din anii precedenți în declarațiile de avere și interese personale. Acest lucru nu a fost realizat în nicio declarație, deoarece, în cadrul dezbaterilor de la ședințele de instruire privind modalitatea de completare a declarațiilor, s-a hotărât ca veniturile obținute în anul X, analog cu declarația pe venit la Serviciul Fiscal de Stat, să nu fie transferate în anul X+1.

Referitor la bunurile neincluse în declarația de avere și interese, am oferit deja explicații inspectorului de integritate, Cristina Prisăcari, pe baza cărora a fost emis procesul-verbal nr. 376/25 din 12.02.2024, pe care îl anexez la prezenta explicație. Repet pe scurt și aici:

- Automobilul Volkswagen Jetta, a/f. 1984, n/i. XXXXX – nu se mai află în posesia soțului meu, XXXXX, deoarece a fost vândut în jurul anului 2007, cu întocmirea unei procuri de transmitere a dreptului de folosință și acordarea dreptului de reînmatriculare pe numele cumpărătorului;

- Scuterul Viper ZS50, a/f 2008, n/i XXXXX – este un vehicul complet uzat și fără valoare funcțională, practic un morman de metal și plastic, menționat doar pe hîrtie;

- Automobilul Opel Omega, a/f 1988, n/i XXXXX – nu se mai află în posesia mea, fiind vândut în jurul anului 2010-2011, cu întocmirea unei procuri de transmitere a dreptului de folosință și acordarea dreptului de reînmatriculare pe numele cumpărătorului;

- Terenul cu nr. cad. XXXXX cu suprafața de 0,1 ha situat în XXXXX – a fost obținut prin moștenire, iar omisiunea acestuia în declarația de avere și interese personale se datorează faptului că soțul meu a uitat să mă informeze.

Referitor la diferențele nesemnificative între veniturile indicate/realizate (exemplu anul 2019: 103.297,59 lei și 103.195,77 lei), consider că acestea sunt rezultatul unor omisiuni minore, mai ales în lipsa unei secții de contabilitate la domiciliu, care să calculeze veniturile familiei cu o precizie de două cifre după virgulă.

XXXXX pe care l-am declarat ca persoană aflată la întreținere, este tatăl meu, cu care locuiesc. Avînd onorabila vîrstă de XXXXX de ani (la moment) și fiind pensionar, el își contribuie pensia familiei, motiv pentru care l-am inclus în această categorie.”

Reieșind din faptul că, prin explicația înregistrată cu nr. de intr. 10808 din 03.09.2024, subiectul controlului a invocat circumstanțe noi - contractarea unor împrumuturi pe termen scurt de la feciorul XXXXX, prin demersurile cu nr. de ieșire 04-05/7651 din 04.09.2024 și 04-05/7652 din 04.09.2024, s-a solicitat dnei Prascovia Chiosa și fiului acesteia, informații și acte aferente împrumuturilor încheiate în perioada supusă controlului.

Prin explicația înregistrată cu nr. de intr. 11354 din 19.09.2024, dna Prascovia Chiosa a menționat: „Referitor la solicitarea din scrisoarea nr 04-05/7651 din 04.09.2024 privind informațiile despre împrumutul contractat de la fiul meu, XXXXX, vă aduc la cunoștință următoarele: Înainte de a achiziționa apartamentul situat în XXXXX, am împrumutat suma de 12.000 euro. De asemenea, fiul meu, XXXXX, revenit în ianuarie 2020 din Marea Britanie, a adus suma de 8.800 euro, care a fost utilizată, la rîndul său pentru achiziționarea aceluiași apartament....”

Iar prin explicația/răspunsul semnat electronic la data de 18.09.2024, înregistrat cu nr. de intr. 11329, dl XXXXX, a comunicat următoarele: „...În perioada 2016-2019, economiile obținute din activitatea mea profesională au fost păstrate la părinții mei. Ulterior, înainte ca părinții mei, cu sprijinul fratelui meu, XXXXX, să achiziționeze apartamentul nr. XXXXX,

situat în XXXXX, am contribuit cu aproximativ 14.000 euro, Precizez că nu îmi amintesc exact suma, iar un contract formal de împrumut nu a fost întocmit, întrucât în familia noastră nu se obișnuiește încheierea de contracte de împrumut între membri, considerând acest lucru inadecvat. De asemenea, nu au existat discuții privind dobânzi între noi. Suma de aproximativ 14.000 euro a fost restituită înaintea achiziționării terenului situat în XXXXX, în decembrie 2022. Proveniența acestor mijloace financiare a fost deja prezentată împreună cu explicațiile din data de 16.06.2024”.

Studiile explicațiile prezentate de către subiectul controlului și fiul acesteia (în partea ce vizează împrumutul contractat pe parcursul anului 2020, rambursat în luna decembrie 2022), în coraport cu declarațiile de avere și interese personale depuse pentru anii 2018-2022, reieșind din faptul că ambii (atât mama cât și fiul) au deținut calitatea de subiect al declarării averii și intereselor personale și respectiv au avut obligația de a depune declarațiile de avere și interese personale în corespundere cu art. 6 în consens cu art. 4 din Legea nr. 133/2016, inspectoarea de integritate evidențiază următoarele aspecte:

1) Apartamentul nr. XXXXX, situat în XXXXX, a fost procurat de către dna Prascovia Chiosa la data de 18.06.2020.

2) Potrivit declarațiilor de avere și interese personale depuse la data de 26.03.2018, 29.03.2019 și 01.04.2020 – fiul subiectului controlului dl XXXXX, nu declară deținerea unor economii de numerar la cap. V. „Active financiare în țară și în străinătate”, lit. C. „Numerar în monedă națională și/sau în valută străină care depășește suma a 15 salarii medii lunare pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituții financiare și alte documente care încorporează drepturile patrimoniale”. Or, la data de 01.04.2020 (cu aprox. 2 luni pînă la modificarea patrimonială enunțată supra, intervenită în familia subiectului controlului), subiectul declarării dl XXXXX (fiul acestora), în cazul în care ar fi deținut economii de numerar care depășeau suma de 119.295 lei (conform HG nr. 678/2019, prin care cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2020 a constituit 7953 lei, respectiv $15 \cdot 7953$ lei = 119295 lei), a avut obligația de a-l declara în corespundere cu art. 4 alin.(1), lit. d) din Legea nr. 13/2016, în caz contrar, se prezumă că persoana nu dispunea de economii de numerar care depășesc plafonul stabilit de legiuitor, spre declarare.

3) Conform declarațiilor de avere și interese personale semnate electronic la data de 25.03.2021 și 25.03.2022, dl XXXXX, de asemenea nu declară deținerea unor economii de numerar la cap. V. „Active financiare în țară și în străinătate”, lit. C. „Numerar în monedă națională și/sau în valută străină care depășește suma a 15 salarii medii lunare pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituții financiare și alte documente care încorporează drepturile patrimoniale”, or, suma de circa 14.000 euro pretinsă a fi acordată cu împrumut părinților înainte de procurarea apartamentului nr. XXXXX, situat în XXXXX (tranzacție încheiată la data de 18.06.2020), rambursată în luna decembrie 2022 - depășea suma de 15 salarii medii lunare pe economie pentru anul 2021 și 2022. Or, conform HG nr. 923/2020, salariul mediu lunar pe economie pentru anul 2021 a constituit 8716 lei ($15 \cdot 8716$ lei = 130.740 lei), iar potrivit HG nr. 458/2021, salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2022 a constituit 9900 lei ($15 \cdot 9900$ lei = 148.500 lei).

4) Potrivit declarațiilor de avere și interese personale anuale depuse la data de 25.02.2021 și 17.03.2022, de către subiectul controlului dna Prascovia Chiosa, la cap. VII. „Datorii”, nu se regăsește datoria/împrumutul în mărime de circa 12.000 euro (invocat în explicația înregistrată cu nr. de intr. 11354 din 19.09.2024, ca fiind contractată în anul 2020 de la fiul XXXXX), or, în cazul existenței unei astfel de datorii, reieșind din prevederile art. 4 alin.(1), lit. e) în consens cu art. 6 alin.(1) din Legea nr. 133/2016, aceasta a avut obligația de a

o declara, or, suma de 12.000 euro depășea valoarea a 10 salarii medii pe economie la data depunerii declarației (conform HG nr. 923/2020, salariul mediu lunar pe economie pentru anul 2021 a constituit 8716 lei (10*8716 lei= 87160 lei), iar potrivit HG nr. 458/2021, salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2022 a constituit 9900 lei (10*9900 lei = 99000 lei).

Reieșind din cele constatate ca urmare a analizei declarațiilor de avere și interese personale depuse de către dna Prascovia Chiosa și fiul acesteia dl XXXXX, inspectoarea de integritate a ajuns la concluzia de a nu accepta ca venit suma de 12.000 și/sau 14.000 euro obținută pe parcursul anului 2020, cu titlu de împrumut acordat de către dl XXXXX, or nu s-a confirmat disponibilitatea financiară a împrumutătorului, precum și lipsește trasabilitatea acordării/rambursării împrumutului. Mai mult ca atât, de evidențiat că, respectivul împrumut a fost invocat la etapa prezentării punctului de vedere, după ce subiectul controlului a fost pus în situația de a prezenta acte confirmative care justifică diferența constatată.

Totodată, de subliniat că, la etapa de verificare prealabilă a sesizării, prin explicația înregistrată cu nr. de intr. 2482 din 19.02.2024, dna Prascovia Chiosa a comunicat următoarele: „...apartamentele cu numerele cadastrale XXXXX și XXXXX au fost procurate din sursele provenite din salariul meu și a soțului pentru perioada anilor 2016-2020/2021, precum și din pensiile pe care le-am obținut în această perioadă..”, nefiind invocat faptul contractării unor împrumuturi bănești. Or, pe de o parte subiectul controlului invocă faptul că: veniturile obținute de către aceasta și soțul său în perioada respectivă depășesc cu mult cheltuieli suportate; de asemenea, se atestă nedeclararea deținerii economiilor de numerar la depunerea declarațiilor de avere și interese personale, iar pe de altă parte, la etapa prezentării punctului de vedere privind justificarea diferenței substanțiale constatate, dna Prascovia Chiosa deja comunică despre contractarea unor „împrumuturi pe termen scurt” de la feciorul său XXXXX. Prin urmare, în cazul dat, apare întrebarea: care ar fi fost necesitatea contractării unor împrumuturi bănești dacă veniturile deținute ar fi fost pasibile să acopere cheltuiala suportată ?

În altă ordine de idei, cu privire la pretinsul venit obținut de către subiectul declarării în luna ianuarie 2020, invocat în explicația înregistrată cu nr. de intr. 11354 din 19.09.2024, și anume: „fiul meu, XXXXX, revenit în ianuarie 2020 din Marea Britanie, a adus suma de 8.800 euro, care a fost utilizată, la rândul său pentru achiziționarea aceluiași apartament..”, inspectoarea de integritate conchide asupra faptului neincluzerii respectivei sume ca „venit obținut în anul 2020”, din următoarele considerente:

Potrivit art. 6 alin.(1) din Legea nr. 133/2016, declarația se depune anual, pînă în data de 31 martie, *indicîndu-se veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent*, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)–m) la data depunerii declarației. În consens cu art. 4 alin. (1), lit. a) din aceeași lege, la depunerea declarației de avere și interese personale anuale, subiecții declarării declară veniturile obținute de către acesta împreună cu membrii familiei, în anul fiscal precedent. Se exceptează de la declarare cadourile primite de către subiectul declarării gratuit din partea membrilor familiei lui, din partea părinților, fraților, surorilor sau copiilor lui, a căror valoare cumulativă pe parcursul unui an nu depășește 10 salarii medii pe economie, în corespundere cu art. 4 alin.(3) din Legea nr. 133/2016. Reieșind din faptul că suma de 8.800 euro pretins a fi primită în anul 2020 de către soții Chiosa de la fiul acestora XXXXX, depășește suma a 10 salarii medii pe economie (or, conform HG nr. 678/2019, cuantumul salariului mediu lunar pe economie pentru anul 2020 a constituit 7953 lei; 7953 lei*10 salarii = 79.530 lei), respectivul venit urma a fi declarat la

depunerea declarației de avere și interese personale pentru anul 2020. La caz, fiind analizată declarația de avere și interese personale pentru anul 2020, depusă la data de 25.02.2021, nu se atestă declararea unor venituri obținute în anul respectiv de către subiectul declarării și soțul acesteia, acordate de către fiul acestora XXXXX. Or, presupusul venit în cuantum de 8.800 euro a fost invocat la etapa prezentării punctului de vedere, după ce subiectul controlului a fost pus în situația de a prezenta acte confirmative care justifică diferența constatăată.

De asemenea, urmează de evidențiat că, la data de 04.11.2024, dna Prascovia Chiosa a făcut cunoștință cu materialele dosarului administrativ, inclusiv și cu tabelul controlului averii și a intereselor personale. Iar la 19.11.2024, a prezentat explicații suplimentare care deja vin în contradicție cu explicațiile/punctul de vedere prezentat inițial.

Potrivit explicației: *„urmare a studierii sesizării nr. 04-25/215 din 12.02.2024 și a materialelor acumulate în cadrul dosarului de control inițiat în privința mea, inclusiv și cu tabelul controlului averii, am observat că la momentul depunerii declarației de avere anuale în fiecare an, rubrica „Soldul” a fost ajustată în scădere: 20.03.2017 – cu 268 284,21 lei: 01.03.2018 – cu 316 550,90 lei, 12.03.2019 – cu 405 298,95 lei, 12.03.2020 – cu 429 553,51 lei.*

Respectiv, aceste diminuări și au servit drept temei de apariție așa numitei „diferență substanțială”, depistate de organul de control, în pofida faptului că în explicație din 03.09.2024 am indicat că „sunt de acord că nu am indicat economiile din anii precedenți în nicio o declarație, deoarece în cadrul dezbaterilor de la ședințele de instruire privind modalitatea de completare a declarațiilor, s-a hotărât ca veniturile obținute în anul X, analog cu declarația pe venit prezentată la Serviciul Fiscal de Stat, să nu fie transferate în anul X+1”.

Totodată, în tabel lipsesc datele privind aporturile financiare ale feciorilor mei înaintate de procurarea imobilelor, în urma cărora a fost calculată această „diferență substanțială [...]

Or, simplu fapt că economiile de numerar nu sunt declarate ca sold nu poate fi interpretat ca o cheltuială imediată în valoare de sute de mii de lei într-o singură zi”.

Cu privire la faptul invocat în punctul de vedere precum că *„în tabel lipsesc datele privind aporturile financiare ale feciorilor mei înaintate de procurarea imobilelor...”,* inspectoare de integritate precizează că referitor la neadmiterea și respectiv neincluderea în tabelul de calcul la rubrica „venituri” a presupuselor venituri obținute de la fiii subiectului controlului, s-a expus detaliat supra.

Referitor la alegațiile invocate, și anume: *„...am observat că la momentul depunerii declarației de avere anuale în fiecare an, rubrica „Soldul” a fost ajustată în scădere: 20.03.2017 – cu 268 284,21 lei: 01.03.2018 – cu 316 550,90 lei, 12.03.2019 – cu 405 298,95 lei, 12.03.2020 – cu 429 553,51 lei, respectiv, aceste diminuări și au servit drept temei de apariție așa numitei „diferență substanțială”... simplu fapt că economiile de numerar nu sunt declarate ca sold nu poate fi interpretat ca o cheltuială imediată în valoare de sute de mii de lei într-o singură zi...”,* inspectoarea de integritate reiterează prevederile art. 6 alin.(1) din Legea nr. 133/2016, care expres stipulează: Declarația se depune anual, pînă în data de 31 martie, indicîndu-se veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)–m) la data depunerii declarației. În consens cu art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 133/2016, subiectul declarării declară activele financiare deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare.

La caz, reieșind din prevederile legale menționate supra, subiectul declarației în persoana dnei Prascovia Chiosa, la depunerea declarației de avere și interese personale a avut obligația imperativă de a declara numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare, în situația în care deținea numerar ce depășea plafonul stabilit de legiuitor. Prin urmare, prin nedeclararea deținerii economiilor de numerar care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie, la data depunerii declarației, se prezumă că subiectul declarației deține un numerar sub limita admisibilă spre nedeclarare. Prin urmare, în tabelul controlului averii, la data depunerii declarațiilor de avere și interese personale pentru anul 2016 (la data de 20.03.2017, pentru anul 2017 (data de 01.03.2018), pentru anul 2018 (data de 12.03.2019), pentru anul 2019 (data de 12.03.2020), pentru anul 2020 (data de 25.02.2021), pentru anul 2021 (data de 17.03.2022), pentru anul 2022 (data de 24.2023 și 31.03.2023), numerarul stabilit de către inspectoarea de integritate ca fiind deținut la data depunerii declarațiilor a fost diminuat la plafonul maxim admisibil spre nedeclarare, prezumându-se că diferența de numerar a fost cheltuită. Or, în Republica Moldova încă predomină achitarea în numerar a plăților, serviciilor, cumpărăturilor, etc – cheltuieli ce nu pot fi identificate în cadrul controlului. Mai mult ca atât, extrasele bancare deținute de către subiectul controlului și soțul acestuia nu denotă achitarea cu cardul a tuturor cheltuielilor necesare existenței fiziologice și sociale, motiv din care aceste cheltuieli s-au considerat a fi suportate din contul numerarului extras prin ATM sau la ghișeul băncii. Pe de altă parte, apare întrebarea, care ar fi scopul retragerii numerarului din cont dacă nu pentru efectuarea cheltuielilor cu mijloace cash, or subiectul controlului nu a declarat careva economii de numerar la depunerea declarațiilor de avere și interese personale.

În final, inspectoarea de integritate ține să menționeze faptul că a luat act de cele indicate în punctul de vedere în partea ce vizează declararea necorespunzătoare a averii și intereselor personale, însă în cadrul procedurii de control aceasta se conduce după probele autentice susținute de acte juridice și prevederile legale (Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale), care expres prevede că, subiecții declarației sînt obligați să își declare averea și interesele personale, cu respectarea întocmai a prevederilor art. 4 și art. 6 din Legea nr. 133/2016, care reglementează obiectul declarației și termenul de depunere a declarației.

Prin urmare, inspectoarea de integritate concluzionează că, declarația de avere și interese personale reprezintă un act personal și irevocabil al subiectului declarației, depus, pe proprie răspundere, sub formă de document electronic sau, după caz, în formă scrisă pe suport de hîrtie, iar responsabilitatea pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor o poartă persoana care o depune. Respectiv orice abatere de la prevederile legale menționate supra, admisă în procesul de completare a declarației de avere și interese personale reprezintă o încălcare a regimului juridic al declarației averii și a intereselor personale și nicidecum nu poate fi calificată altfel.

Astfel, în urma examinării în ansamblu a tuturor circumstanțelor de fapt constatate în baza materialelor acumulate, conform principiului pertinentei, concludenței, utilității și veridicității acestora, inspectoarea de integritate a constatat:

I. Nedeclararea în mod corespunzător a averii și intereselor personale la depunerea declarațiilor de avere și interese pentru anii 2016-2022, contrar prevederilor art. 4 și art. 6 alin.(1) din Legea nr. 133/2016.

II. Prezența unei diferențe substanțiale între averea dobândită, veniturile obținute și cheltuielile realizate de către dna Prascovia Chiosa și membrii familiei sale, formată pe

parcursul anilor 2020-2021 precum și caracterul nejustificat al deținerii acestei averi în mărime totală de **(-544.811,78) lei**, ca urmare a exercitării funcției publice.

În conformitate cu prevederile pct. 77 din Metodologia de efectuare a verificării și controalelor de către inspectorii de integritate, aprobată prin Ordinul Președintelui ANI nr. 8 din 24.01.2024, în cazul controlului averii și intereselor personale, sarcina inspectorului este să stabilească un dubiu rezonabil cu privire la diferență între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută. Conform art. 33 alin. (10) al Legii nr. 132/2016, îi revine subiectului supus controlului să prezinte informații și dovezi care să combată acest dubiu. Dacă informațiile din dosar, inclusiv cele prezentate de subiectul controlului, nu combat dubiul, inspectorul de integritate constată că persoana supusă controlului nu a declarat toată averea sau că există o diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită.

În consens cu art. 33 alin.(10) din Legea nr. 132/2016, în caz de neprezentare a informațiilor sau dovezilor privind justificarea diferenței între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută de subiectul declarării personal sau prin intermediul unor terți, inspectorul de integritate constată, dacă alte documente sau informații nu sugerează contrariul, că persoana verificată nu a declarat toată averea sau că există o diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită.

Conform art. 34 alin.(1) din Legea nr. 132/2016, dacă inspectorul de integritate constată că averea și interesele personale nu au fost declarate în mod corespunzător sau că între averea dobândită în timpul exercitării mandatelor, a funcției publice sau de demnitate publică și veniturile obținute și cheltuielile realizate în aceeași perioadă există o diferență substanțială, acesta emite un act prin care constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, aplică sancțiunea contravențională și alte măsuri prevăzute de lege.

În consonanță cu art. 34 alin.(3) din Legea menționată supra, dacă constată o diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită a persoanei supuse controlului, inspectorul de integritate dispune încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acesteia și aplică interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică. Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.

Potrivit art. 34 alin.(5)-(6) din Legea nr. 132/2016, în situația prevăzută la alin. (3), Autoritatea aplică orice măsuri de asigurare necesare și se adresează în instanța de judecată de la sediul Autorității în vederea încasării în folosul statului a valorii averii nejustificate sau a confiscării acesteia. Acțiunea respectivă se depune la Judecătoria Chișinău în termen de un an din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv.

În cazul contestării actului prin care se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, Autoritatea poate solicita confiscarea averii nejustificate în cadrul procedurilor de contestare a actului de constatare.

Subsecvent, art. 23 alin.(5)-(7) din Legea nr. 133/2016, statuează că, persoana a cărei avere a fost constatată, în totalitate sau în parte, ca fiind nejustificată, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, va fi destituită sau revocată, după caz, din funcția pe care o deține.

Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică și/sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a

mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție electivă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului.

În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

Având în vedere cele constatate, în conformitate cu prevederile art. 19, art. 34-36 din Legea nr. 132/2016 și art. 23 alin.(5)-(7) din Legea nr. 133/2016, inspectoarea de integritate superioară, -

DECIDE :

1. Se constată încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale de către dna Prascovia Chiosa, ex-funcționar public din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, în circumstanțele descrise în prezentul Act.

2. Se constată diferență substanțială și deținerea averii cu caracter nejustificat în mărime de **-544.811,78 lei**, diferență ce a fost constatată între averea dobândită și veniturile obținute pe parcursul anilor 2020-2021, de către dna Prascovia Chiosa și membrii familiei sale.

3. Se transmite prezenta cauză în instanța de judecată competentă spre examinare în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate în condițiile prevăzute la art. 34 alin. (5)-(6) din Legea nr. 132/2016.

4. Se decede dna Prascovia Chiosa din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani și se înscrie în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, în condițiile prevăzute la art. 23 alin. (5)-(7) din Legea nr. 133/2016.

5. Se aduce la cunoștința dnei Prascovia Chiosa prezentul act de constatare și se comunică despre dreptul contestării acestuia în termen de 30 zile de la emitere, la Curtea de Apel Chișinău, MD-2043, mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4.

**Inspectoare de integritate superioară
a Inspectoratului de Integritate**

Ana CROITOR